

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opintotukilain ja tuloverolain 127 d §:n muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opintotukilain ja tuloverolain 127 d §:n muuttamisesta (HE 229/2016 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Sivistysvaliokunta (SiVM 17/2016 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto harkitsee opintotukeen huoltajakorotusta.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

opintotukilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan opintotukilain (65/1994) 11 a, 12 ja 14 a §,
sellaisina kuin ne ovat, 11 a § laissa 1402/2015, 12 § laeissa 345/2004 ja 1402/2015 ja 14 a § laeissa 408/2005, 399/2006 ja 1078/2012,
muutetaan 7 §:n 2—4 momentti, 11, 14 ja 15 §, 15 a §:n 3 momentti, 15 f §:n 2 momentti, 16 §:n 1 momentti, 19 §, 27 §:n 5 momentti sekä 38, 39 ja 40 §,
sellaisina kuin ne ovat, 7 §:n 2 ja 3 momentti, 15 f §:n 2 momentti ja 16 §:n 1 momentti laissa 1243/2013, 7 §:n 4 momentti laissa 52/2011, 11 § laissa 1402/2015, 14 § laeissa 792/2007, 1078/2012 ja 1402/2015, 15 § laeissa 52/2011 ja 1243/2013, 15 a §:n 3 momentti laissa 345/2004, 19 § osaksi laeissa 1427/2001, 345/2004, 792/2007 ja 1402/2015, 27 §:n 5 momentti laissa 1099/2000, 38 § osaksi laissa 1237/2004, 39 § laissa 30/2007 sekä 40 § laissa 344/2002, sekä
lisätään lakiin uusi 17 a § seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 238/2016 vp

7 §

Opintotukeen oikeuttava aika

Korkeakouluopiskelua varten opintotukea voi saada enintään 54 tukikuukautta. Tukeen oikeuttava aika on kuitenkin 57 tukikuukautta, kun alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon laajuus on yhteensä 360 opintopistettä.

Yhden korkeakoulututkinnon suorittamista varten tukeen oikeuttava aika määräytyy kyseiselle tutkinnolle säädetyn laajuuden perusteella siten, että tukeen oikeuttava aika on enintään yhdeksän tukikuukautta tutkinnon laajuuden mukaista lukuvuotta kohti lisättynä kolmella tukikuukaudella. Täydet lukuvuodet ylittävältä puolelta lukuvuodelta tukeen oikeuttava aika on kuitenkin viisi tukikuukautta.

Jos opiskelija on otettu suorittamaan sekä alempaa että ylempää korkeakoulututkintoa, opintotuki myönnetään erikseen alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamiseen. Tukeen oikeuttava aika on kuitenkin yhteensä enintään näiden tutkintojen yhteenlasketun laajuuden perusteella 3 momentin mukaisesti määräytyvä tukiaika.

11 §

Opintorahan määrä

Opintorahan määrä kuukaudessa on:

- 1) vanhempansa luona asuvalle opiskelijalle 38,66 euroa, kun opiskelija on alle 20-vuotias, sekä 81,39 euroa, kun opiskelija on täyttänyt 20 vuotta;
- 2) muualla kuin vanhempansa luona asuvalle opiskelijalle 101,74 euroa, kun opiskelija on alle 18-vuotias, sekä 250,28 euroa, kun opiskelija on täyttänyt 18 vuotta;
- 3) avioliitossa olevalle tai elatusvelvolliselle opiskelijalle 250,28 euroa.

Jos opiskelijan vanhempien tuloverolain (1535/1992) 30 §:ssä tarkoitettujen puhtaiden ansioiden pääomatulojen yhteismäärä on enintään 20 700 euroa vuodessa, korotetaan 1 momentissa säädettyä opintorahan määrää seuraavasti:

- 1) 38,66 euron opintorahaa enintään 59,01 eurolla;
- 2) 81,39 euron opintorahaa enintään 101,74 eurolla;
- 3) 101,74 euron opintorahaa enintään 101,74 eurolla.

Edellä 2 momentissa säädetty korotus pienenee jokaista tulorajan ylittävää täyttä 2 070:tä euroa kohden 10 prosenttia. Korotusta ei makseta, jos 2 momentissa tarkoitettujen tulojen yhteismäärä ylittää 39 000 euroa.

Opiskelija on oikeutettu määrältään samaan opintorahaan kuin vanhempansa luona asuva opiskelija, jos opiskelija asuu vanhemmaltaan vuokraamassaan tai vanhempansa omistamassa asunnossa, joka on samassa kiinteistössä kuin vanhemman vakituinen asunto.

Oikeus korkeampaan opintorahaan iän perusteella alkaa sen kuukauden alusta, jona tuensaaja täyttää säädetyn iän.

Eduskunnan vastaus EV 238/2016 vp

14 §

Asumislisä

Asumislisään on oikeutettu ulkomailla vuokralla asuva ja opiskeleva opiskelija, jolla on asumismenoja. Asumislisän määrä on 210 euroa kuukaudessa. Asumislisään ei kuitenkaan ole oikeutettu ulkomailla asuva opiskelija, joka asuu vanhempansa luona tai vanhempansa tai puolisonsa omistamassa asunnossa. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää asumislisän määrästä maissa, joissa vuokrataso on alhainen.

Suomessa kansanopistossa tai liikunnan koulutuskeskuksessa taikka Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa maksullisella linjalla opiskeleva, oppilaitoksen asuntolassa asuva opiskelija on oikeutettu asumislisään, jonka määrä on 88,87 euroa kuukaudessa.

15 §

Opintolainan valtiontakaus

Opintolainan valtiontakaus myönnetään opiskelijalle, joka saa tämän lain mukaista opintorahaa tai aikuiskoulutustuesta annetun lain mukaista aikuiskoulutustukea.

Valtiontakaus myönnetään myös:

1) opiskelijalle, joka on täyttänyt 18 vuotta ja joka ei vanhempiensa tulojen perusteella ole oikeutettu opintorahaan;

2) muualla kuin vanhempansa luona asuvalle opiskelijalle, jonka elatusta varten maksetaan lapsilisää ja joka vanhempiensa tulojen perusteella olisi oikeutettu opintorahaan; tai

3) opiskelijalle, jolle ei 20 §:n mukaan myönnetä opintorahaa.

Opintorahaa saavalle korkeakouluopiskelijalle valtiontakaus myönnetään ilman erillistä hakemusta. Aikuiskoulutustukea saavalle valtiontakaus voidaan myöntää muihinkin kuin 4 §:ssä tarkoitettuihin opintoihin.

Valtiontakaus ei myönnetä opiskelijalle:

1) joka on suorittamassa vapausrangaistusta; tai

2) jonka opintolaina on takausvastuun perusteella Kansaneläkelaitoksen perittävänä, ellei Kansaneläkelaitos erityisestä syystä toisin määrää.

Valtiontakaus myönnetään enintään lukuvuodeksi kerrallaan. Päätös valtiontakauksen myöntämisestä voi kuitenkin sisältää valtiontakauksen lukuvuotta edeltävää kesä- ja heinäkuuta varten. Jos opiskelu kestää enintään 12 kuukautta, valtiontakaus voidaan myöntää yhdellä päätöksellä koko opiskeluajalle.

15 a §

Opintolainan nostaminen

Syyslukukaudelle tarkoitettu osuus lainasta voidaan nostaa aikaisintaan 1 päivänä elokuuta ja kevätlukukaudelle tarkoitettu osuus aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta. Ulkomaisessa oppilai-

Eduskunnan vastaus EV 238/2016 vp

toksessa suoritettavaan tutkintoon, tieteellisiin jatko-opintoihin, aikuiskoulutustuen saajalle tai enintään 12 kuukautta kestäviin opintoihin myönnetty opintolaina voidaan nostaa yhtenä eränä.

15 f §

Opintolainahyvityksen määrä

Opintolainahyvityksen määrä lasketaan enintään sen lainamäärän perusteella, joka vastaa tutkinnon tavoitteellisen suorittamisajan tai laajuutta vastaavan ajan mukaista opintolainan määrää. Opintolainahyvityksen määrää laskettaessa otetaan huomioon opintolainaa enintään 400 euroa tukikuukautta kohti, jos tutkinto on suoritettu suomalaisessa korkeakoulussa, tai enintään 700 euroa tukikuukautta kohti, jos tutkinto on suoritettu ulkomaisessa korkeakoulussa. Opintolainaa otetaan huomioon yhdeksältä kuukaudelta lukuvuodessa. Siltä osin kuin tutkinnon tavoitteellinen suorittamisaika tai laajuus ei ole täysiä vuosia, hyvityksen enimmäismäärää laskettaessa opintolainaa otetaan huomioon viideltä kuukaudelta puolta lukuvuotta kohti.

16 §

Valtiontakauksen määrä

Opintolainan valtiontakauksen määrä tukikuukautta kohden on:

- 1) korkeakouluopiskelijalla ja aikuiskoulutustukea saavalla 650 euroa;
 - 2) muulla kuin korkeakouluopiskelijalla 650 euroa, jos opiskelija on täyttänyt 18 vuotta, ja 300 euroa, jos opiskelija on alle 18-vuotias; oikeus korkeampaan valtiontakaukseen alkaa sen kuukauden alusta, jona opiskelija täyttää 18 vuotta;
 - 3) ulkomailla opiskelevalla opiskelijalla 800 euroa.
-

17 a §

Opiskelijan omien tulojen tuloarajojen tarkistaminen

Edellä 17 §:ssä säädettyjä tuloarajoja tarkistetaan joka toinen vuosi 1 päivästä tammikuuta yleisen ansiotasoindeksin muutoksen mukaisesti, mutta vain, jos tuloarajat nousevat indeksimuutoksen johdosta. Tuloarajojen tarkistukset vastaavat kulloinkin kolmannen vuosineljänneksen loppuun mennessä toteutunutta kahden vuoden ajanjaksona tapahtunutta muutosta. Yleisen ansiotasoindeksin mukainen euromäärä pyöristetään lähimpään euroon.

19 §

Vanhempien tulojen huomioon ottaminen

Muiden kuin korkeakouluopiskelijoiden vanhempien tulot otetaan huomioon opintorahaa myönnettäessä, jos opiskelija on alle 20-vuotias ja asuu vanhempansa luona, sekä asumislisää

Eduskunnan vastaus EV 238/2016 vp

myönnettäessä, jos opiskelija on alle 18-vuotias. Tulot otetaan huomioon mainitun ikärajan täyttämistä edeltävän kalenterikuukauden loppuun. Vanhempien tuloja ei kuitenkaan oteta huomioon, jos opiskelija on avioliitossa tai elatusvelvollinen. Jos opiskelijan vanhemmat ovat eronneet tai asuvat pysyvästi välien rikkoutumisen vuoksi erillään, vain sen vanhemman tulot otetaan huomioon, jonka luona opiskelija asuu tai on viimeksi asunut. Jos opiskelija on alle 18-vuotias ja hän on vanhempansa ja tämän uuden aviopuolison yhteisessä kodissa huollettavana, myös uuden aviopuolison tulot otetaan huomioon.

Opiskelijalla on oikeus täysimääräiseen opintorahaan ja asumislisään, jos vanhempien tuloverolain 30 §:ssä tarkoitettujen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen määrä on enintään 40 800 euroa vuodessa. Opintorahaa ja asumislisää vähennetään jokaista tulorajan ylittävää täyttä 1 010:tä euroa kohden viisi prosenttia.

27 §

Takaisinperintä

Opiskelijan omien tulojen perusteella takaisinperittäväksi määrätyn opintorahan ja asumislisän määrää korotetaan 7,5 prosentilla, jollei valtioneuvoston asetuksella säädetä alemmasta korotuksesta.

38 §

Opintolainan takaussaatava

Opintolainansaaja on velvollinen maksamaan valtiontakauksen perusteella luottolaitokselle maksetun määrän (*takaussaatava*) Kansaneläkelaitokselle. Takaussaatavalle on maksettava korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentin mukaista korkoa, jollei valtioneuvoston asetuksella säädetä alemmasta korosta.

Kansaneläkelaitos voi sopia takaussaatavan maksujärjestelyistä opintolainansaajan kanssa. Takaussaatava sekä sille perittävä korko on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Mitä mainitussa laissa säädetään saamisen vanhentumisesta, ei kuitenkaan koske 1 momentissa tarkoitettua valtion takautumisoikeutta.

39 §

Maksuvapautuksen myöntäminen

Opintolainansaajalla on oikeus saada vapautus koron maksamisesta takaussaatavalle sille ajalle, jolta lainansaajan keskimääräiset veronalaiset tulot eivät ylitä 16 a §:ssä säädettyjä korkoavustuksen myöntämisen edellytyksenä olevia tulorajoja.

Opintolainansaajalla on oikeus saada vapautus takaussaatavan ja sille kertyneiden korkojen maksamisesta, jos:

Eduskunnan vastaus EV 238/2016 vp

1) lainansaaja on pysyvästi työkyvytön tai hänen määräaikainen työkyvyttömyytensä on kes-
tänyt yhtäjaksoisesti vähintään viisi vuotta; ja

2) lainansaajan keskimääräiset veronalaiset tulot eivät ylitä 1 momentin mukaisia tulo-
rajoja.

Maksuvapautus myönnetään hakemuksesta. Vapautusta koronmaksusta 1 momentin mukai-
sesti ei myönnetä ilman erityisen painavaa syytä takautuvasti pidemmältä kuin yhden vuoden
ajalta ennen sen hakemista.

40 §

Takaussaatavan perinnästä luopuminen

Opintolainan valtiontakaukseen perustuvan takaussaatavan ja sille kertyneiden korkojen perin-
nästä voidaan luopua kokonaan, kun:

1) perittävä määrä on vähäinen;

2) perintää ei lainansaajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen ole enää tarkoituksenmukais-
ta jatkaa; tai

3) perinnän jatkamisesta aiheutuisi perimättä olevaan määrään nähden kohtuuttomat kustan-
nukset.

Takaussaatavan ja sille kertyneiden korkojen perinnästä luovutaan, kun lainansaaja on kuollut.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 17 a ja 19 § tulevat kuitenkin voimaan
1 päivänä tammikuuta 2018.

Lain 7 §:n 2 momentin enimmäistukiaikaa sovelletaan korkeakoulututkinnon suorittaneeseen
korkeakouluopiskelijaan, joka ottaa opiskelupaikan vastaan tai ilmoittautuu läsnä olevaksi kor-
keakouluopintoihin 1 päivänä elokuuta 2017 tai sen jälkeen. Ennen tämän lain voimaantuloa aloi-
tettuihin korkeakouluopintoihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita enim-
mäistukiaikaa koskevia säännöksiä.

Lain 7 §:n 3 momenttia sovelletaan opiskelijaan, joka on ottanut opiskelupaikan vastaan kor-
keakoulussa ensimmäisen kerran 1 päivänä elokuuta 2017 tai sen jälkeen. Edellä mainittua lain-
kohtaa sovelletaan myös opiskelijaan, joka on ottanut opiskelupaikan vastaan ennen 1 päivä elo-
kuuta 2017, jos hän on ilmoittautunut läsnä olevaksi ensimmäisen kerran 1 päivänä elokuuta 2017
tai sen jälkeen. Opiskelijaan, joka on ottanut opiskelupaikan vastaan ja ilmoittautunut läsnä ole-
vaksi korkeakoulussa ensimmäisen kerran ennen lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voi-
maan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ensimmäinen tämän lain 17 a §:ssä tarkoitettu ansiotasoindeksiin perustuva tulo-
rajojen tarkis-
tus tehdään 1 päivänä tammikuuta 2018, ja se vastaa lokakuun 2015 alusta lukien syyskuun 2017
loppuun mennessä tapahtunutta ansiotasoindeksin muutosta.

Lain 27 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2018 tehtävään vuoden 2016 tulovalvon-
taan.

Opintolainavähennykseen ei ole oikeutta opintolainansaajalla, joka ottaa opiskelupaikan vas-
taan ensimmäisen vähennykseen oikeuttavan korkeakoulututkinnon suorittamiseksi tai ilmoittau-
tuu kyseisissä opinnoissa ensimmäisen kerran läsnä olevaksi opiskelijaksi 1 päivänä elokuuta
2019 tai sen jälkeen.

Laki

tuloverolain 127 d §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 127 d §:n 3 momentti,
sellaisena kuin se on laissa 409/2005, seuraavasti:

127 d §

Opintolainavähennys

Opintolainavähennyksen enimmäismäärä lasketaan enintään sen lainamäärän perusteella, joka vastaa yliopistolain tai ammattikorkeakoululain nojalla säädetyn kyseisen tutkinnon laajuuden mukaista opintolainamäärää. Opintolainavähennyksen määrää laskettaessa otetaan huomioon opintolainaa enintään 400 euroa tukikuukautta kohti, jos tutkinto on suoritettu suomalaisessa korkeakoulussa, tai enintään 700 euroa tukikuukautta kohti, jos tutkinto on suoritettu ulkomaisessa korkeakoulussa. Opintolainaa otetaan huomioon yhdeksältä kuukaudelta lukuvuodessa. Siltä osin kuin tutkinnon laajuus ei ole täysiä vuosia, enimmäismäärää laskettaessa otetaan huomioon opintolainaa viideltä kuukaudelta puolta lukuvuotta kohti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 13.12.2016

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri